

Možnost 151

© Sh 2022

Já si nestěžuji.
Jen kapánek.

léto 2022

Obsah:

Chvála češtiny	3
Zbloudili jsme	6
Rozhovor	10
Čteme zprávy	13
Výběr z deníků	15
Příloha: Povzdech	27
Dvojstránka navíc	30

Chvála češtiny

Pro někoho je důležité, že řeč díky struktuře vět a jednoznačných větných vazeb umožňuje sdílení toho a ne jiného: nemůže dojít k mýlce. Pro jiného je důležité, že řeč umožňuje vytvářet obrazy, umožňuje básnivě ukázat to, co by se jinak v racionalitě řeči ztratilo. A já považuji za důležité, že řeč je nositelem svěžesti nejednoznačnosti a dvojsmyslů, že se s ní dá hrát. Hrát si tak, že je to usazené do důvěrné známosti s řečí.

Nejjednodušší je použít slovo, které má dva významy, jako v Jinochovi, ve smyslu: **„Boudo, budko, kdo v tobě přebývá? ... Já tu žiju, přebývám – a já? Já jsem tu navíc, přebývám.“**

Typickým příkladem větné pasti na čtenáře je formulace **„Děti tlačí traktor“**, už jsem o tom psal, tak nazval kamarád svoji autorskou prvotinu, a mne to nadchlo, protože je to příklad dvojsmyslu: postřehne čtenář, že z názvu není jasné, jestli je traktor tlačěn dětmi a nebo děti tlačeny traktorem? A umíme se radovat, když něco takového přečteme třeba v novinách nebo ve zdánlivě vážném, „vědeckém“ textu?

V knize o řeči si s tím výslovně hraji: ve větě **„Tvrzení „takto to je“, které přijímáme jako výrok autority, oslabuje, nebo dokonce popírá původní různost“** nechávám

čtenáře, aby obrátil stránku, a pak se ptám: jak jsi tuto větu přečetl? Jistě že tak, jak byla nastražena, že výrokem autority je popřena různost. Ale dá se číst i obráceně, totiž pokud rozumíme původní různosti, oslabuje to platnost výroku autority. A v tomto případě, na rozdíl od předchozího příkladu traktoru a dětí (u traktoru je možná vždy jen jedna z obou variant významu), je zde možné porozumět této větě v jejím dvojsmyslu – a v jistém smyslu platí obé!

To ostatně používám častěji, např. „**Jsem světem veden, jsem veden řečí**“ (v chystané knize o předbabylonské řeči). Zde jsou tyto troj-smysly dokonce dva za sebou a lze si je kombinovat. Předpokládám, že čtenář Možnosti si dovede s významy této věty pohrát stejně jako já, stačí mentálně tam nebo onde vložit slůvko „skrze“ nebo „kým“.

Ale jsou i další možnosti záměrného použití dvojsmyslu, např. ve dvojverší „**Mám chvíli vzdálen být, a nebo v okamžiku utopen?**“ (v řeholním deníku). Jde přitom jen o to, jak porozumíme postavení slova „chvíle“ ve větě. Jsem vzdálen právě této chvíli jako něčemu prchavému? Nebo jde o časový úsek, po který jsem vzdálen? Protiklad v porozumění chvíli vede čtenáře k tomu, aby přijal první verzi významu, ale druhý možný smysl by se měl vnímavému čtenáři vtírat; kdyby ale stála věta o samotě, bylo by běžné čtení zcela jistě opačné, i když by dvojsmysl nezmizel. Formulace „**Mám být chvíli vzdálen?**“ umožňuje dvojí čtení a nesporně bude čtena jako jednoznačná ve

smyslu „Mám se na chvíli vzdálit?“ a nikoli jako odpověď na otázku: „Čemu mám být vzdálen?“

Velká většina lidí čte velmi povrchně a vybírá si porozumění tak, jak je ve větách nastraženo. To však není nic strašného, nejhorší je, že takovýchto dvojsmyslů, jen bez vtipu, jsou plné noviny, knihy, že všelike texty jsou odfláknuté a nedbale píše autoři, kteří by měli mít k řeči nejtěsnější vztah. Ostatně: po jazyku poznáte je.

Zbloudili jsme

I.

Zbloudili jsme na cestě pokoje. Zapomněli jsme na poučení z tragédií uplynulého století, na miliony padlých obětí světových válek. Nedostáli jsme závazkům, které jsme na sebe jako Společenství národů vzali, zrazujeme touhy po míru a naději jednotlivých národů a mladých lidí. Roznemohli jsme se žádostivostí, uzavřeli jsme se do svých nacionalistických zájmů, zatvrdili jsme se svou lhostejností, paralyzovali se egoismem. Zalíbilo se nám ignorovat Boha, žít ve svých lžích, žít svou agresivitu, utiskovat lidské životy a hromadit zbraně. Přitom všem jsme zapomněli, že jsme ochránci svého bližního, ochránci společného domova světa. Válkou jsme zpustošili zahradu Země, hříchem jsme zranili srdce našeho Pána, který si přeje, abychom si byli navzájem bratry a sestrami. Vůči všem a vůči všemu jsme se stali netečnými, s výjimkou svého já. Se zahanbením voláme: Odpusť nám, Pane!

To je úkon kajícího a prosby o odpuštění, který byl součástí zasvěcení Ruska (a Ukrajiny jako součásti Ruska) srdci Panny Marie – v souladu s mariánským proctvím ve Fatimě před více než sto lety. Lze namítnout, že toto zasvěcení nemusí

nikoho jiného než katolíky zajímat, ale text, ve kterém se papež postavil do obecné role kajícího, by neměl „jen tak“ zmizet s tím, že byl odvysílán katolickou televizí NOE.

Nevíme, co bude, a bojíme se. Je třeba si to přiznat a všechny silácké řeči a představy, co všechno Rusko „musí“ a jak ho přitlačíme ke zdi, jsou jen chabým zakrýváním tohoto strachu a nejistoty.

Přemýšlíme o tom všem, co se okolo nás děje, není tu jen válka, která se může zvrhnout na apokalypsu, ale mnoho dalších nejistot, ve kterých nevidíme žádné rozumné a přitom dosažitelné řešení. Jako by se všichni mocní tohoto světa zbláznili a chtěli zničit vše to, v čem se nám přeci tak dobře žilo!

II.

Dnes jsme se ženou seděli v horkém letním dni ve stínu pod ořešákem a mluvili o tom, co nás trápí. Shrnutí? Jsme silní jak silný je lano, co k nebi nás poutá.

A jestli jsme nejistí a bojíme se? Je třeba si to přiznat, ale nejen to, je také třeba vzít vážně to, že jsme to my sami a náš způsob života, který vede k současnému stavu světa. Představa, že za vše mohou „ti druzí“, „ti zlí“, „ti nekulturní barbari“ atd. ... je scestná. V nás samých je kořen zla, který se rozmáhá, protože jsme si nechali namluvit, že nezáleží na ničem jiném než na našem chtění, protože jsme si nechali namluvit, že my, představitelé západní kultury, jsme nějak privilegovanými nositeli světového dobra.

Ale kdo vnucuje ostatním témata multi-genderu, zeleného údělu, kultu zdraví, které za nás bude (proti naší vůli) zajišťovat stát... ? Kde se vzala a jsou skutečně „dobrem“? Jak to bylo pohodlné a příjemné nechat se šálit a rozmazlovat, vést a opečovávat, a jak to bude bolet, protože se současný obraz pohodlného světa plněných přání rozpadá, je neudržitelný a hlavně, už tohoto šálivého obrazu není potřeba. Protože (a to si připusťme) už na nás (jako na konzumentech) nikomu nezáleží. V souladu s tím, co jsme s postmoderním myšlením přijali, jsme také akceptovali, že nám nevádí svět, ve kterém nic neplatí a všichni se starají jen o sebe, i když je to zjevně na úkor druhých. A to se teď (masivně) realizuje na úkor nás samých.

Dovedeme dobře popisovat všechny problémy, které se v současnosti otevírají, ale nevidíme žádné reálné řešení – to je pro namyšlené Evropany děsivé, protože jsme si dlouho nalhávali, že záleží jen na nás samotných a že svým myšlením vládneme světu. A nyní? Připusťme, přiznejme si, že jsme v situaci, ve které je Evropa (a každý evropský stát trochu jinak) na cestě k úplnému rozvratu, a není v našich silách tomu bránit. Ztrácíme svoji svobodu, ztrácíme svoji životní úroveň a ztratíme i dosavadní pocit jistoty.

Je nejvyšší čas přestat žít v neudržitelných schématech. Začínám se stydět za to, že jsem Evropan, že žiju v tomhle světě, který produkuje to vše, v čem žijeme. Slyšel jsem to z cizích úst, sám jsem se na to v této čistotě jako analytik nezmohl.

III.

Jenže to lano, co nás poutá k nebi, není tak docela silné, ba je to spíš jen nitka; ve světě „praxe“, očištěném od všeho zdánlivého balastu, jsme jí nechávali jen malý koutek. Kdepak lano, spíš jen pavučinka, která se skrývá před zlovolnou namyšleností světa. Tady je třeba začít. Sebevědomí a důvěra jsou možné, ale jen tam, kde je jistota, byť by to bylo jen tenké vlákénko.

(Rozhovor na jakémsi mejdanu)

„Užívejte si těch mrňat, dokud jsou otevřené, tím jim můžete dát nejvíc, okolo tří let dítěte to skončí,“ říkal jsem mladé ženě na jakémsi mejdanu. „Co stihnete do té doby, to je formativní. A dál? Dál už se jen snažíte vychovávat malého člověka, se kterým nemusíte mít mnoho společného, dál už lze se jen pokoušet o vzájemné porozumění. Dál můžete dávat podněty, příklad, rámce a meze, ale to vše už je jen o socializaci, o formalizaci vztahů, postojů, procesů, a je to pokus-omyl. Ale do tří let? Do tří let je ještě dítě vnímavější než vy sami! Do tří let můžete leccos zkazit a leccos v něm samém nezadusit, otevřít.“

Mluvili jsme pak o leccems, o dětech a o tom, co jim může dospělý člověk dát. Malé dítě vnímá dění světa, sil, konstelací v daleko širší škále než my, kteří jsme „usedlí“ v zaběhlých sociálních vztazích, dítě je citlivé a naše kůže je hroší. To je třeba vědět! Jak málo vnímáme a cítíme! Dítěti je třeba zprostředkovat meze jednání na straně jedné, ale zároveň v něm podporovat důvěrnou zkušenost s vnitřně jednotným pozadím smyslu, ze které pak roste jeho sebevědomí.

Opakovaně už jsem použil jednu vlastní zkušenost, kdy jsem nečekaně přijel domů dřív, a když jsem se blížil k domu, syn Jakub se vzbudil a volal „táta, táta“. Žena ho konejšila a říkala mu „spinkej, tatínek přijede zítra...“ Jaké bylo její překvapení, když

jsem dvě minuty nato stál před ní. Poučení? Když vám dítě něco říká, nevymlouvejte mu to. Dítě říká: „Pán“ a někam ukazuje, ale není dobré říkat mu „tam nic není“, „tady nikdo není“. Jen ho ujistěte, že je s vámi a že se proto nemusí ničeho bát. Táta? Hned poté jsme oba věděli, že správné bylo v té situaci říci: „Ano, tatínek tě má rád a už se na tebe těší...“

Dítě žije vnitřním životem, který zahrnuje i řadu zkušeností, které lze jen obtížně formalizovat, sdílet. Ale nemělo by tyto svoje zkušenosti zcela vytěsnit jen proto, že pro ně nenachází sociální „potvrzení“, že nejsou společensky ceněné, že jsou naopak často popírané, vysmívané, záměrně vytlačované. O co při výchově jde? Jen o to, dát dítěti jasné meze, co se smí a nesmí, a orientaci v tom, co se dělá a nedělá, co je společensky ceněné a co zavrženíhodné? To jistě také. Ale především jde o to, aby si dítě postupně „osvojilo svůj život s druhými“, aby mělo grunt, ze kterého může něco sdílet, komunikovat. Aby mělo sebevědomí a jistotu svého vnitřního života, který není deformován, ořezán, standardizován. A vnitřní život? Nemáme pro to lepší výraz, ale nejde o nic „osamocené“ – jde jen zcela o jinou, hlubší rovinu žití ve světě.

Mnozí rodiče nechávají svoje děti, ať si dělají, co chtějí, nevím, někdy je to děs, ale znám takové a docela se z toho „dostaly“ bez ztráty květinky. Ale rozhodně to neměly lehké, formace je nutná. Hranice jednání? Jistě. Ale malé dítě potřebuje leccos, jen

ne dril, potřebuje vnímat porozumění pro své jednání, které se z vnějšku jeví jako nepochopitelné (jeví se jako rozmary), a jistotu, že je milováno, že mu jeho blízcí poskytují bezpečí.

„Vypadni tam odtud, ať už tě tu nevidím!“ zařval jakýsi dospělák na malého smrada, který zcela zjevně dělal něco, co neměl. Vytrhlo nás to z hovoru, ale usmáli jsme se, protože bylo jasné, že je to v řádu věcí. Věděli jsme to my a věděl to také ten špunt, který upaloval, co mu nohy stačily.

Čteme zprávy,
sledujeme dění, ale nevíme, co máme dělat. A já mám, myslím, dobrou radu; ale jist si nejsem, možná se vám bude zdát jako slepá cesta. (Omlouvám se těm, kdo už ode mne článek na toto významné téma četli.)

Předesílám, že nerad zažívám ponožky, Málem jsem napsal „štupuju ponožky“, ale uvědomil jsem si, že by někteří čtenáři nevěděli, co to je. Tedy já běžně ponožky nespravuji. Takové ty běžné, co se kupují po desíti a rovnou vyhazují, ty nenosím, ale ani ty bavlněné nespravuji, nanejvýš někde stáhnou oko přes malou díрку. Ale rád nosím ručně pletené ponožky, které mi kdysi dělala maminka a teď ještě občas sestra Dana (třeba k vánocům) a s těmi je to těžké: představte si, že uplést je trvá několik hodin. Já vím, to si taková žena, která zrovna nemá co dělat, sedne k televizi, kde nejde nic moc zajímavého, a plete: hezky se to říká, ale zkuste to. Chvíli to jde „pořád dokola“, až jste najednou daleko a musíte párat. A hlavně, ty dvě ponožky by měly být stejné: a nezkoušejte si omluvit rozdíly tím, že je dnes moderní nosit každou ponožku jinou! S tím na mne nechoděte. Ani bosi, bez ponožek.

Zkrátka pletené ponožky jsou pro mne poklad, a tak se jim náležitě věnuji.

Už jako dítě jsem se naučil v pletenině doplnit „díru“ tak, že jsem si do pleteniny našil osnovu a pak provlékal příčné nitě pěkně nad osnovu, pod ní – a vše se spojilo, utáhlo a bylo zašito. Jenže ouvej, po třetím nošení a praní takovéto „záplaty“ začaly vypadávat

z pleteniny, pletenina se pomalu rozpadala, rozplizla, bylo nutné jí prošívat podél i napříč – a nakonec? Nakonec nezbylo než postupovat kreativně. Sem tam něco doplnit, tohle stáhnout s tímhle, tady prošívat zeslabenou pleteninu, aby bylo „za co se chytit...“

Jistě již chápete, proč o tom píšu, když mluvím o současné nejistotě. Právě dnes jsem zašíval, a zašíval jsem proto, že už mi ponožky docházely. Nechtělo se mi do toho. Ale občas jsem se přistihl, že jsem se docela spontánně radoval, když se mi podařilo „vyřešit“ nějaké složité místo, kde už zbývaly jen cucky a díry. Spontánně jsem se radoval úplně stejně, jako když se mi podaří napsat nějaký dobrý článek, nebo postavit nějakou stavbu, vyřešit nějaký její detail.

Nemám rád sériovou práci. I když reju záhon, je každé zarytí svým způsobem jiné. Ale radost z toho, co se podaří, když na počátku člověk „nevěděl“ úplně přesně „jak na to“ – ta je nenahraditelná, a prožívám u ní pocit svobody, který je nějak spojen s poznáním, že záleží na tom, co udělám. Je mi líto těch, kdo pracují, protože musí, a přemýšlí, protože to tak „samo jde“, je mi líto těch, kdo se snaží „zabít čas“ nějakými volnočasovými aktivitami. Někdy docela krušně nevím, do ničeho se mi nechce, říká se tomu „nevím, do čeho píchnout“ No a dnes jsem na to přišel. Dobrá rada: když nevíte, do čeho píchnout, zkuste zašít ponožky. Může to přispět k vaší duševní pohodě a k pocitu naplnění svého poslání. Říkám to ze své zkušenosti.

(Výběr z deníků)

Deníkové zápisy jsou různé, někdy jen zápis naléhavého sdělení, jindy vyprávění, sen, úvaha. Někdy je píšu, jindy ne. Vlastně bych sám deník asi nepsal – sem tam nějakou poznámku na útržek papírku – ale stalo se. Ostatně s deníkem je to jako se štipováním: to, co zprvu děláme z povinnosti a musu, se může stát naplněnou příležitostí a radostí.

Nejde o vědomosti. Záleží na tom, jak dovedeme chápat jednotu, třeba vztah mezi Avogadrovou konstantou, časováním sloves a žhnoucí hmotou pulsujících uhlíků ve vyhasínajícím ohništi. Není menších otázek.

(Možnost 76, 2002)

Některé čtenáře už to možná po dvaceti letech unavuje.

Já si nestěžuji,
jen kapánek.

Nic jiného než remíza už nás v životě nečeká. Ale já bych nepředbíhal, nechme iluze iluzemi.

Prázdnota si říká o naplnění, nicota je bez aspirace.

Vzhlížení k vertikále prázdnoty, spočívání v horizontále nicoty. A co ty?

Na prázdnotě se neulpívá, ulpívá se v nicotě.

Večer po odchodu ostatních bratrů dlouhá diskuse s Jendou S: snaží se mi vysvětlit, že je třeba dělat dobro. K jeho zděšení nesouhlasím, říkám: „Každý pokus o konání dobra je sebeklam, nedůstojný sebeklam. Je třeba se stále znovu ptát, co mám dělat, ale nikoli ve smyslu nějakého dobra, ale ve snaze nalézt správnost jednání.“

Ale Jenda mě jako obvykle moc neposlouchá, mým odmítnutím dobra je otřesen. A víš, co teď považuji za správné?“ ptám se (– dívá se překvapeně –) „Jít si lehnout.“ Není to možná to tvoje dobro, ale nic lepšího nevymyslím.

O čtrnáct dní později. V noci na svatodušní svátek, či lépe už nad ránem v polosnu vidím dva lidi – ne najednou, ale jako by se přede mnou, každý jinde, zvláštním způsobem zhmotňoval. Vím to, vidím dobráka a správného chlapa. Dobrák je tak trochu ňouma, občas ho někdo zneužije, ale jemu to nevadí.

Správný chlap? Ve snu mne napadá, proč chlap, může jít i o správnou ženskou, ale rozhodně bych neřekl „správný člověk“: ke správnosti jednání patří podle tohoto mého snu vnitřní integrita, ať se to zastáncům genderové neutrality líbí nebo ne. A proč mi sen vnucuje tvar „chlap“ a „ženská“ a nikoli neutrální „muž“ a „žena“? Zas to zcela čistě vidím: neutralita v případě muže by znamenala, že je neutrální ke své mužské roli, a tedy z ní odstupuje. Ale kam? A u ženy je to podobné.

Být chlapem něco znamená, je to spojeno se správností. Klasik k tomu říká: „Já jsem prostě chlapem, a tak koukám, abych byl, aby mi někdo řečičkama nebe nezakryl“.

A správná ženská? Parafrazoval bych to: „Koukám, abych byla, abych v sobě ženskou nezakryla... a abych se v ženskosti neztratila“.

Správnost je správnost rolí. Nejjobecněji rolí, ve kterých je chlap chlapem a žena ženskou, vyplývá mi z toho, ale po probuzení, když si sen zapisuji, mne napadá, co tomu řekne moje vedle spící žena, až se probudí a cožpak jen to, probudí, ale až si to přečte. Asi bude záležet na její náladě. Někdy člověka napadá, že by měl být správným dítětem Božím, ale do jaké podoby v tomto smyslu směřovat? Uznávám, že to nemusí být správný chlap nebo správná ženská. Kdo ví, jak to pojme.

A ještě si uvědomuji, že se mi prvně zdálo o dobrákovi (jako o velmi slušném člověku), ale moc mne nezaujal. Také za to se tak trochu stydím. Mám pocit, že jsem se tím malým zájmem podílel na nespravedlnosti světa, ale kdo ví, třeba si ten dobrák můj nezájem zasloužil.

Nechal jsem si opravit boty. Staré kanady, goretexky, už mi je jednou lepili v Litoměřicích, ale podrážky odpadly po měsíci. Ale tentokrát jsem na základě doporučení kamaráda zajel za vyhlášeným fachmanem do Ústí, chlápek starý nejmíň jako já, ukazuji mu boty a říkám: „Jsou to moje nejlepší boty; tyhle lepenky (ukazuji na nohy) stály osm litrů, ale proti těmhle je to šunt.“ Se zájmem si prohlíží šité podrážky: „A jsou z dobré kůže, ty vám ještě nějaký čas budou sloužit. Je to dobrá práce!“ Teď si pro ně jedu, a nevycházím z údivu: nepoznávám je. Ten dobrý muž natřel jejich spodní část hnědým krémem, a pěkně ho do kůže zaleštil, a tak mám kanady od kotníků nahoru černé a od kotníků dolů hnědé: a podrážky mají vzorek jak teréňák. Usmívám se a on se usmívá, je vidět, že má smysl pro humor a mně nezbyvá, než ho mít také.

Mejdan. Znova hrají hru na pampeliškovou frkačku, dá se z ní vyloudit mrzutý bzukot sršně, kvílení, sténání, bečení a dá se to střídat dost dlouho, dokud nedojdou pampelišky nebo trpělivost ostatních. „Víte, já jsem se vrátil do dětství,“ říkám a jedna z přítomných kamarádek se na mě upřeně dívá a žvýká stonek pampelišky, ta hořká trubička jí postupně mizí v puse, až nezbude nic, spokojeně spolkně. „Jsou sensačně hořké, lepší než hořické!“ říká. Ještě je na světě radost!

Hned rá nomail (řeklep nechávám), přání: a světě je spousta krásných lidí, a pár volů. Přeji ti, abys ty první nemíjel a ty druhé nepotkával.

Na prohlídce kvůli řidičáku. „Já jsem byl stařec odmlada,“ říkám paní doktorce, „a tak teď pro mne s ubýváním sil není nic nového...“ Stoupám si na jednu nohu a oblékám ponožku. Jako zázrakem neupadnu a dokonce si stihnu bez kymáčení navléknout i kanadu. Myslí si zcela jasně, že si to doma trénuji a předvádím se. Samo sebou, rád se předvádím, zpravidla něčím, co se mi povede právě jen jednou.

Jsem objednán na rentgen, v nemocnici odevzdávám poukaz na vyšetření u okénka a jdu si sednout na jedno z posledních míst v zaplněné chodbě, která svojí nekonečností jen zvýrazňuje beznaděj čekárny. Okamžitě se pohroužím do hibernace v očekávání dalšího, u čeho chci být co nejméně. Sotva se mi podaří dosáhnout stav duševní vyrovnanosti (jistého vytržení z marnosti času), vyjde vysoká sestra a důstojnickým hlasem pronese moje jméno. Tápu. V pidi-převlékárně (ani se na mne nepodívá) jen ve stejném tónu pokračuje: „Sundejte si obě boty a ponožku z vyšetřované nohy.“ Kráčím pak za ní a ona stále stejně strojově říká: „Vylezte si na stůl“. Jsem jak automat. Šup a už stojím na stole a vedle mne rentgenový přístroj, mohl bych ho obejmout. Poprvé se na mě podívá vytřeštěnýma očima a zcela změnil tón hlasu: „NE (!)TAKHLE NE!“ ... „Lehněte si na stůl.“
Stojím jako socha Davida, svlečený ale jen na jednom kotníku. Dívám se na ni z výšky.

Dlouhá cesta vlakem, s přestupy, s parohem, shozem parádního dvanáctera:
Kontakt 1

Paní, diví se, ptá se, chvíli se zdráhá, ale po chvíli paroh potězká. Pokyvuje hlavou, diví se. Říkám, že toho jelena muselo bolet za krkem, ale ona oponuje, prej

na to má krk stavěnej. Asi o tom něco ví.

Kontakt 2

Starší chlápek s mladší ženou nebo milenkou. Nimrod. Vytahuje se, co všechno ví o jelenech, udržuji hovor a rozšiřuji ho na jelínky sika a daňky. Na konci už pomalu vypráví o africkém safari.

Kontakt 3

Škoda, že jen shoz. Požitkář a zároveň praktik. Mluví o tom, jak těžké je jelena stáhnout a upravit, zbavit maso blan... „Vinnitou? Ono se nikde nepíše, že ten večer, co jelena ulovili, snědli jen játra a pár vybraných kusů, zbytek nechali vlkům.“

Nad ránem se mi zdá, že moje levá ruka končí (zcela bez problémů či bolestí) nad zápěstím. Nasazuji na ni protézu, jakousi gumovou rukavici, když se nadechnu, plní se a vypadá pevně, když vydechnu, je celá ochablá. Zajímavé, vzbuzuje to (pořád ještě ve snu) moji pozornost; zkouším ještě ruku zvednout – a i teď je to vzrušující: když ji dám nahoru je schlíplá, dám ji dolů – plní se a vypadá pevná. No tohle, říkám si, ale to už se probouzím. Levou ruku mám úplně přeleženou, vůbec v ní nemám cit. Večer jsem si po mejdanu dal pod hlavu kožené motorkové kalhoty a svetr, kdo ví, kam se ruka při spánku zatoulala.

Celý den mezi spoustou milých lidí, i když i zde seobjeví cosi z po-babylonské snahy tak trochu vyvrát na druhé a dostat se o stupínek nebo dva výš na pomyslném schodišti úspěchu. Ale když přestane foukat vítr (Ministerstvo námořníky varuje: na lodi fouká!) a do vln okolo nás svítí slunce, je možné na to zapomenout.

Sen, mám z něj jen dojem, hned po probuzení ho rekonstruuji takhle:

*Až budu sedět u Drnků
dáme své zuby do hrnků
Pak huby roztlemené
budu sít přímo z vemene*

Ale pak se mi ta materie snu začala vracet, a vznikl nový přepis:

*Už celá léta
drtíme v ústech tvrdou skývu světa
Teď s láskou, rty uvolněné
jen mléko světa sajeme*

Ten sen se mi stále vrací, bylo to něco mezi.

V Lázeňské ulici je narváno – celá třída dětí; ubrousků, do kterých jim prodávají oplatky, už je na zemi plno. Dávám si pivo a pozoruji, děti zmizely a větší část papírů ze země také, učitelky se snažily. A teď přichází chvíle vrabců. Mají to tu zaklajmované. Živí se výhradně zlomky z oplatek a také mají dětský den.

Letmá vzpomínka na tátu – v šedesátých letech se z původních chatařů-trampů, kteří si večer dělali ohníčky a byli rádi, že jsou „venku“ a že jsou spolu, začali stávat zahrádkáři a víkendoví kutilové (tehdy jen na neděli). Táta viděl, že je to blbě, že se něco kazí, sám zůstával „na svém“, ale nikdo mu nerozuměl. Myslím si, že dnes už to umím pojmenovat. Tátovi vrstevníci byli zpočátku svobodní, byli spolu pro radost, občas šli hrát do lesa volejbal přes špagát. Ale pak někdo přinesl síť... a začalo se domlouvat, kdo s kým, tabulka... Kde je hranice? Kde je hranice, a proč se člověk neustále zaměstnává a spoutává, sám na sebe i druhé, vytváří další a další omezující zadání? Cílevědomost, chtění, pachtění.

Je pondělí 6.6. Celý den rediguji svoji novou knihu. V 16.16 čtu odstavec:
Setkáváme se se zvláštním a ono jako by na nás naléhalo: dej mi jméno, jinak zmizím tak, jako jsem se (pro tebe) zjevilo. Ale když mi dáš jméno, které bude spočívat v porozumění mé zvláštnosti, stanu se součástí světa.

Ráno si zapisuji útržek snu o umanutosti.
Slepotá nespočívá jen ve vyhaslých očích. Někdy je naopak spojena s očima krví podlitýma. A také s mozkiem krví podlitým, vystresovaným, zahnaným do kouta a zároveň nakrmeným endorfiny.

Kupodivu celkové vyznění snu není nijak tísnivé ani zlé:
Každý si může vybrat a promyslet jakoukoli svoji slepotu, jakoukoli svoji umanutost. Podívat se na ni zblízka. Je to očistné, ve zjitřené době se umanutosti a slepotě daří jako ve vlhku plísni.

Vstávám brzy, tenká vrstva mlhy nad lukami; směřujeme na Vysočinu, krajina se mění: bambulaté kopce jsou vystřídány táhlými a nakonec tvoří lesy jednolitý horizont, který se u Nežárky znovu začíná vlnit. Cesta na motorce je v něčem jako plavání ryby, zvláště když se silnice vlní.

Vyjíždíme brzy, ale je to samá objížďka, Zkoušíme se vrátit na předem vymyšlenou trasu, která vede po všelikých turistických zajímavostech, ale znovu bloudíme, až opustíme své plány a zcela spontánně zabočujeme na hrad Bítov. Ale ouvej – dojedeme k ceduli, která je zase škrtlá oranžovou samolepkou. Kašlu na to, říkám a jedeme dál, do neznáma. Dojedeme... k rozebranému mostu, pár chlapíků staví bednění pro mostní pilíř, chatrná lávka. Slezu z motorky, jdu za nimi a říkám, zdali se můžu nějak dostat na druhou stranu. „Jo, to projedeš,“ smějou se, a pak další: „Počkej, já ti couvnu s bagrem.“ Vyfrkne to sloup kouře a obluda se pohne. Jedu šotolinou dolů do koryta a pak mezi bagrem a dírou na pilíř. „Hlavně se tam neskoulej!“ volají na mne z lávky, kterou mají jako VIP lóži v divadle. Šup, šup, drnc, ale to už zadní kolo hrabe na bagrem ujetém svahu za potokem. Máváme si.

Dopoledne pracuji, řežu, svařuji, hloubím jámy, má to být dolní brána. Pak sjedeme na nákup a v pravé poledne? Namísto oběda sedíme se ženou v letním vedru pod hruškou, pijeme víno, kouříme a mluvíme o světě. Ne bez obav, ale ne se strachem, spíš s nadějí, která nespočívá v důvěře tomu nebo onomu politikovi, za vlastní (západní) svět plný nemístné pýchy se spíše stydíme. Oběd? Dojde na něj až kolem třetí.

Povzdech

Připitoměli Evropané si klidně nechají zakázat jednoduchá auta, vybijí chovy krav, protože krávy prdí, ale nevšímají, že jejich země křižují miliony kamionů, které převáží součástky a polotovary sem a tam. Říká se tomu „dodavatelské řetězce“, ty nám diktují. Jestli chce někdo dosáhnout globalizace, tak musí dělat věci, které jsou sice do očí bijící, ale jen ty, kdo vidí, kdo ještě nejsou zaslepeni. A podle toho, co mohu sledovat ve svém okolí, mnoho lidí se bez zraku a myšlení docela dobře obejde. Vůbec jim není divné, že než se vyrobí bateriové autíčko, ten super výdobytek eko-průmyslu, brázdí obrovské lodě oceány z Číny a Jižní Ameriky, jeho součástky objedou na dieselových kamionech nejmíň 3x celou Evropu. Proč?

Podle mne je to jasné: každý strategický podnik je do toho tlačěn; je třeba diverzifikovat vztahy do nepřehlednosti, zatahovat do dodavatelských řetězců co nejvíce subjektů z co nejvíce zemí. Napříště už žádný stát nesmí mít svůj soběstačný průmysl. Globální vláda? Jak jinak než skrze řetězce, skrze závislost zdánlivě „státních“ ekonomik. Každý velký podnik musí být závislý na mnoha dodavatelsko-odběratelských vazbách víc, než na jakékoli „místní“ ekonomice.

Jenže se to trochu sype. Začalo to čipy, pak uzávěrou Číny kvůli kovidu, a teď? Sankce přišly příliš brzy; jestli se Rusové v něčem skutečně vzepřeli, tak to není navázání

měny na zlato, dávno už nejde v první řadě o měnu, není to jen v ohrožení globální pozice dolaru, jak se píše v chytrých ekonomických časopisech. Podstatné je, že ukázali schopnost v leccems se vypořádat s dodavatelskými řetězci. Jasně, nemají teď velká letadla na osobní dopravu, nemají leccos. Ale nepoloží je to a těmi, kdo je jsou schopni ovládat dodavatelsko-odběratelské řetězce, se nenechají vydírat.

Zdalo se to tak snadné, ale sype se to. A všichni, kdo si myslí, že to mají pod kontrolou, by si měli připomenout starý vtip o komunistech: „Jen zde to, soudruzi, máte pevně v ruce!“ Všichni pánové si to dřív nebo později přečetli na zdech či dlaždičkách. Ženám to taky dojde.

To je celý obsah? Ještě ne, ještě je tu jedna dvojstránka.
Poradte si s ní, milí čtenáři, jak chcete.

Čekáte inteligentní a vtipné shrnutí? Cožpak někdy stačilo jen „vědět“? Cožpak někdy stačilo si svůj obraz světa seskládat tak, abychom z toho vyšli co nejlépe? Jistě, máme starost, zabýváme se tím či oním, inflací, korupcí, fandíme Spartě a ne prohnilé Slavii (nebo opačně), nanejvýš se nedovedeme zbavit dojmu, že je to divné, zakázat auta, když to jinde ve světě nedělají, nanejvýš nás štve, že jsme Čezem a nějakou podivnou partou skrytou za vládu okrádání ve prospěch Němců a ještě stát půjčuje Čezu milardy... Můžeme s tím něco dělat? Te, tudy cesta nevede! Především bychom se měli zabývat sami sebou a svou zabřednutostí v tom všem okolo!

To nevidíme, že celá Evropa, jak jsme ji znali, končí? Celý svět, jak jsme si ho malovali, končí, je to tvrdé, ale už nás a naše rozmazlené požadavky nikoho nezajímají. Tři čtvrtě všeho, čím se všichni tak vážně zabýváme, je jen předstírání a uhýbání. Není čas na zásadní mentální změnu? Jenže teprve když jsme otevření pro změnu svého myšlení, můžeme něco změnit vně sebe.

Na palubě se tančí: i já jsem vám to teď v této Možnosti v jistém smyslu ukázal, i když jsem opakovaně naznačoval: „Trochu se stydím za svět, ke kterému patřím.“
Radujme se z krásy řeči a z toho, že si umíme užít radostí, které nám dává, jistě nepředstíraně! Je dobré poukázat k tomu, že o něco jde: vždyť nemusíme mít lano, i jen pavučina nám dává jistotu a trochu síly: vzhledem k tomu, jak je tenká, je přeci pevná. (Tedy kdyby

lano bylo srovnatelně tenké.) A příhody, každodenní radosti: těch je třeba si všítat, nemíjet je, nebýt jako stroj! Dětem se věnovat: vždyť jde o to, abychom nezakrývali svět, jaký skutečně je – ale co s tím, když si ho sami zakrýváme? Ano, jde o to nezbožšťovat racionalitu, ale zase se jí nevzdat, postavit se proti destrukci řeči: nejde se v ní „jen tak“ rozpustit; je třeba přesně popisovat, o co jde...

Ale hlavně se můžeme přestat podílet na podvodu, který je na nás páchán!
A osvěžovat si to v usebrání každé ráno: „Nenechám se vtáhnout do her, které jsou pro mne rozehrány.“ Svět není takový, jak mi říkají noviny a jak jsem to slyšel ve škole. Nenechám si vnutit černobílý svět, kde vše „funguje“ a za vše mohou „oni“. Nebudu přejímat rozvrhy, které se tváří jako jisté, nezpochybnitelné...

Žijeme každodenností, jistě. Ale ta se rychle mění a změní. A připraví nás o leccaké radosti. Jednu radost už jsem vám v této Možnosti neposkytl: obrázky. Je to memento. Nermalujeme si svět do podoby hezkých obrázků. Žijeme v nich až příliš: kolik času strávíte před obrazovkami ve svých telefonech, na sítích...? Budeme vysmátí, dokud toto vše bude technicky podporováno. A pak? Samizdat?